

ANALIZA BUDŽETSKIH IZDVAJANJA I POLITIKA FINANSIRANJA OCD SEKTORA GRADA PRIJEDORA 2023 -2025

UVOD

Organizacije civilnog društva (OCD) predstavljaju jedan od ključnih stubova demokratskog razvoja lokalnih zajednica. Njihova uloga ogleda se u zastupanju interesa građana, pružanju socijalnih, obrazovnih, kulturnih i humanitarnih usluga, kao i u jačanju participacije javnosti u procesima donošenja odluka. U tom kontekstu, način planiranja i raspodjele budžetskih sredstava za OCD sektor odražava nivo transparentnosti, odgovornosti i strateškog opredjeljenja lokalne vlasti prema razvoju zajednice.

Analiza budžetskih izdvajanja i politika finansiranja OCD sektora Grada Prijedora ima za cilj da sistematski sagleda postojeće mehanizme dodjele sredstava, obim i strukturu budžetske podrške, usklađenost sa važećim pravilnicima i strateškim dokumentima, te nivo transparentnosti i javne dostupnosti informacija o realizaciji projekata. Posebna pažnja posvećena je kriterijumima raspodjele sredstava, dinamici finansiranja, praćenju realizacije projekata i vidljivosti rezultata koji se postižu javnim ulaganjima.

Ova analiza ne predstavlja kritiku pojedinačnih odluka ili institucija, već konstruktivan doprinos unapređenju sistema finansiranja OCD sektora. Kroz identifikaciju dobrih praksi, izazova i potencijalnih nedostataka, dokument nastoji ponuditi konkretne preporuke za jačanje transparentnosti, efikasnosti i pravičnosti u raspodjeli javnih sredstava.

Poseban značaj ove analize ogleda se u potrebi uspostavljanja jasnih, mjerljivih i dosljedno primjenjivanih pravila, koja će omogućiti ravnopravan pristup finansiranju, povećati kvalitet podržanih projekata i osigurati mjerljive društvene rezultate. Time se doprinosi izgradnji povjerenja između lokalne samouprave i organizacija civilnog društva, kao i jačanju odgovornosti prema građanima kao krajnjim korisnicima budžetskih sredstava.

U konačnici, cilj dokumenta jeste pružiti analitičku osnovu za unapređenje budžetskih politika i normativnog okvira u oblasti finansiranja OCD sektora, u skladu sa principima dobrog upravljanja, transparentnosti i javnog interesa.

Udruženje „DON“

1. Svrha i metodologija analize

Ova analiza izrađena je s ciljem sveobuhvatne procjene transparentnosti, stabilnosti, zakonitosti i pravičnosti sistema finansiranja organizacija civilnog društva (OCD) iz budžeta Grada Prijedora u periodu 2023–2025. godine. Trogodišnji vremenski okvir odabran je kako bi se omogućilo praćenje kontinuiteta budžetskih politika, identifikovanje trendova u planiranju i izvršenju sredstava, kao i procjena dosljednosti primjene važećih pravilnika i procedura.

Analiza obuhvata komparativno sagledavanje budžetskih izdvajanja po godinama, uključujući:

- planirane i realizovane iznose sredstava,
- strukturu budžetskih stavki (grantovi, transferi, sufinansiranje projekata),
- raspodjelu sredstava po sektorima (OCD/NVO, omladinske organizacije, socijalne i druge djelatnosti),
- način i dinamiku raspisivanja javnih poziva,
- kriterijume bodovanja i odlučivanja,
- nivo javne dostupnosti informacija o dodjeli sredstava,
- objavu rezultata i izvještaja o realizaciji projekata.

Posebna pažnja posvećena je analizi usklađenosti budžetske prakse sa važećim pravnim okvirom Republike Srpske, kao i sa lokalnim pravilnicima i odlukama koje regulišu postupak raspodjele sredstava organizacijama civilnog društva.

1.1. Metodološki pristup

Analiza je zasnovana na kombinaciji kvantitativnih i kvalitativnih metoda istraživanja.

1.1.1. Analiza budžetske dokumentacije

Izvršen je pregled:

- usvojenih budžeta Grada Prijedora za 2023, 2024. i 2025. godinu,
- rebalansa budžeta (ukoliko su usvajani),
- izvještaja o izvršenju budžeta,
- javno dostupnih odluka o raspodjeli sredstava.

Kvantitativna analiza omogućila je identifikaciju kretanja ukupnih izdvajanja, procentualnih promjena po godinama, kao i udjela sredstava namijenjenih OCD sektoru u ukupnom budžetu Grada.

1.1.2. Normativna analiza

Izvršena je analiza usklađenosti budžetske prakse sa relevantnim zakonima i podzakonskim aktima, uključujući:

- Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske
- Zakon o udruženjima i fondacijama Republike Srpske

- Zakon o lokalnoj samoupravi Republike Srpske

Procjenjivano je da li su kriterijumi, postupci i način izvještavanja u skladu sa principima zakonitosti, transparentnosti i odgovornosti.

1.1.3. Analiza transparentnosti

Ocjenjivan je nivo javne dostupnosti informacija, uključujući:

- objavu javnih poziva,
- dostupnost bodovnih lista i obrazloženja odluka,
- javnu vidljivost realizovanih aktivnosti.

1.1.4. Komparativna analiza po godinama

Uporednom analizom 2023–2025. godine procijenjeno je:

- da li postoji stabilnost finansiranja ili značajne oscilacije,
- da li se mijenjaju prioriteti u raspodjeli sredstava,
- da li je sistem unaprijeđen u pogledu transparentnosti i procedura,
- da li postoje ponavljajući problemi ili nedosljednosti.

1.1.5. Ograničenja analize

Analiza je zasnovana isključivo na javno dostupnoj dokumentaciji i zvaničnim podacima. U slučajevima gdje informacije nisu bile javno objavljene, to je posebno naznačeno kao indikator nedostatka transparentnosti.

1.1.6. Cilj dokumenta

Cilj ove analize nije kritika pojedinačnih aktera, već konstruktivna procjena sistema finansiranja OCD sektora, sa namjerom da se:

- unaprijedi transparentnost budžetskih procesa,
- ojača pravičnost i jednak tretman organizacija,
- obezbijedi stabilnost finansiranja,
- poveća odgovornost u korištenju javnih sredstava,
- unaprijedi povjerenje između lokalne samouprave i organizacija civilnog društva.

Ova analiza izrađena je s ciljem procjene transparentnosti, stabilnosti i pravičnosti sistema finansiranja organizacija civilnog društva (OCD) iz budžeta Grada Prijedora u periodu 2023–2025. godine.

Analiza je zasnovana na:

- Budžetskim dokumentima za 2023, 2024. i 2025. godinu
- Podacima o realizovanim javnim pozivima za OCD i omladinske organizacije
- Odlukama o dodjeli sredstava

- Pregledu javno dostupnih objava korisnika sredstava

Metodologija je obuhvatila:

- Kvantitativnu analizu budžetskih izdvajanja
- Komparativnu analizu korisnika sredstava
- Procjenu normativnog okvira
- Procjenu nivoa javne transparentnosti realizovanih projekata

2. Pravni okvir finansiranja organizacija civilnog društva

Politika finansiranja organizacija civilnog društva na lokalnom nivou mora biti zasnovana na jasno definisanom normativnom okviru koji uređuje budžetsko planiranje, izvršenje budžeta, namjensko trošenje javnih sredstava i pravni status organizacija koje ta sredstva koriste.

U tom kontekstu, finansiranje OCD sektora u Gradu Prijedoru primarno je uređeno sljedećim propisima:

2.1. Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske

Ovim zakonom definišu se principi planiranja, donošenja i izvršenja budžeta jedinica lokalne samouprave. Poseban značaj za finansiranje OCD sektora imaju odredbe koje se odnose na:

- načelo transparentnosti budžetskog procesa,
- programsko planiranje budžeta,
- namjensko korištenje budžetskih sredstava,
- odgovornost budžetskih korisnika i korisnika transfera,
- obavezu izvještavanja o utrošku sredstava.

Lokalna zajednica je dužna osigurati da sredstva namijenjena grantovima i transferima budu planirana u skladu sa jasno definisanim ciljevima javne politike, uz obezbjeđenje kontrole namjenskog trošenja i mjerljivih rezultata.

Finansiranje organizacija civilnog društva iz budžeta jedinica lokalne samouprave mora biti zasnovano na principima zakonitosti, transparentnosti i namjenskog trošenja javnih sredstava, u skladu sa važećim propisima Republike Srpske.

2.1.2. Budžetski principi i odgovornost

U skladu sa članom 3. i članom 4. Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske¹ propisano je da se budžet zasniva na principima zakonitosti, transparentnosti, efikasnosti i odgovornosti. Dalje, član 15. istog zakona definiše obavezu planiranja budžeta po programima, dok član 46. propisuje odgovornost za namjensko korištenje budžetskih sredstava i obavezu izvještavanja o njihovom utrošku.

U kontekstu finansiranja OCD sektora, navedene odredbe podrazumijevaju da:

- sredstva moraju biti planirana u okviru jasno definisanih budžetskih stavki (grantovi/transferi),
- mora postojati programska povezanost između ciljeva javne politike i finansiranih projekata,

¹ [Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske - Paragraf Lex BA](#)

- mora biti obezbijeđena kontrola i izvještavanje o realizaciji sredstava.

2.2. Zakon o udruženjima i fondacijama Republike Srpske

Ovim zakonom uređuje se osnivanje, djelovanje i prestanak rada udruženja i fondacija, kao i njihova prava i obaveze. Posebno je važno da zakon omogućava organizacijama:

- obavljanje djelatnosti u javnom interesu,
- sticanje sredstava iz budžeta, grantova i donacija,
- obavezu vođenja finansijskog poslovanja i podnošenja izvještaja nadležnim organima.

Finansiranje OCD-a iz budžeta lokalne samouprave mora biti zasnovano na principu jednakog tretmana svih registrovanih organizacija koje ispunjavaju propisane uslove, uz jasno definisane kriterijume i postupke dodjele sredstava.

2.2.1. Pravni status i pravo OCD na budžetska sredstva

Član 2. i član 3. Zakona o udruženjima i fondacijama Republike Srpske² definišu udruženja i fondacije kao neprofitne organizacije koje se osnivaju radi ostvarivanja zajedničkih ili opštih interesa.

Član 35. istog zakona propisuje da udruženja i fondacije mogu sticati sredstva, između ostalog, iz budžeta Republike i jedinica lokalne samouprave, dok član 37. uređuje obavezu vođenja finansijskog poslovanja u skladu sa zakonom.

Iz navedenog proizilazi da finansiranje OCD-a nije diskreciono pravo, već zakonom dozvoljen i uređen mehanizam podrške javno korisnim aktivnostima, uz obavezu transparentnosti i odgovornosti u trošenju sredstava.

2.3. Zakon o lokalnoj samoupravi Republike Srpske

Ovaj zakon definiše nadležnosti jedinica lokalne samouprave, uključujući podršku razvoju civilnog društva i saradnju sa nevladinim organizacijama. Lokalna vlast ima obavezu da kroz svoje akte i budžetske odluke doprinosi razvoju participativnog i inkluzivnog modela upravljanja.

Član 18. Zakon o lokalnoj samoupravi Republike Srpske propisuje³ da jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove od lokalnog značaja, uključujući oblasti socijalne zaštite, kulture, sporta, omladinske politike i drugih djelatnosti u kojima OCD sektor ima značajnu ulogu.

Član 39. definiše nadležnosti skupštine jedinice lokalne samouprave u donošenju budžeta i drugih opštih akata, dok član 82. propisuje obavezu javnosti rada organa lokalne samouprave. Ove odredbe predstavljaju pravni temelj za usvajanje pravilnika o finansiranju OCD sektora i za obezbjeđenje javnosti i transparentnosti postupka dodjele sredstava.

² [Zakon o udruženjima i fondacijama RS.pdf](#)

³ [Zakon o lokalnoj samoupravi Republike Srpske - Paragraf Lex BA,](#)

2.4. Podzakonski akti i lokalni pravilnici

Na lokalnom nivou, finansiranje OCD sektora dodatno se uređuje pravilnicima i odlukama gradskih organa, kojima se preciziraju:

- kriterijumi i način raspodjele sredstava,
- postupak javnog poziva,
- način bodovanja projekata,
- ugovorne obaveze korisnika,
- monitoring i izvještavanje o realizaciji.

Kvalitet i preciznost ovih akata direktno utiču na nivo transparentnosti i pravičnosti sistema finansiranja.

3. Finansijska analiza budžetskih izdvajanja

3.1. Ukupan budžet grada Prijedora

Godina	Ukupan budžet Grada Prijedora
2023 ⁴	79.842.821
2024 ⁵	71.629.766
2025 ⁶	82.440.800

⁴ [BUDŽET ZA GRAĐANE 2023. GODINE PRIJEDOR,](#)

⁵[BUDŽET ZA GRAĐANE 2024. GODINE PRIJEDOR](#)

⁶ [BUDŽET ZA GRAĐANE 2025. GODINE PRIJEDOR](#)

3.2. Izdvajanja za OCD i OO

	EK KOD	Naziv potrošačke jedinice: Sredstva za finansiranje saveza, udruženja i ostalih OCD-a	Izvršenje budžeta za 2023 godinu	Izvršenje budžeta za 2024 godinu	Rebalans budžeta za 2025 godinu
1	415200	Sufinansiranje udruženja u oblasti amaterizma u kulturi	118.000	185.500	200.000
2	415200	Grantovi u zemlji za kulturne manifestacije	63.168	71.850	80.200
3	415200	Grantovi neprofitnim organizacijama	146.165	212.725	190.000
4	415200	Projekat "Inkluzivne škole - inkluzivne zajednice"	19.015	14.988	
5	415200	Sufinansiranje projekata nacionalnih manjina	21.500	25.000	25.000
6	415200	Sufinansiranje socijalno humanitarnih saveza i udruženja	110.000	118.000	120.000
7	415200	Grant Miloš Zec i orkestar harmonika "Nebeska slava"		10.000	
8	415200	Grant Odredu izviđača "Dr Mladen Stojanović" Prijedor		30.000	
9	415200	Grant - Srpsko pjevačko društvo "Vila" Prijedor		10.000	
10	415200	Grant Planinarskom društvu "Klekovača" Prijedor		70.000	
11	415201	Grant Astronomsko društvo "SIRIJUS" Prijedor		20.000	
12	415200	Grant za pomoć 3+; finansiranje udruženja sa 4 i više djece i ostali grantovi 3+	21.658	34.462	40.000
13	415200	Kapitalni grant zavičajnom društvu "Patrija Gornji Jelovac"		25.000	
14	415200	Učešće u finansiranju jednokratnih pomoći, upućivanja na banjsko liječenje i troškova dijela sahrana penzionera Grada Prijedora	315.000	309.745	315.000
15	415200	Finansiranje Crvenog krsta	99.999	99.999	100.000
16	415200	Sufinansiranje projekata NVO	50.000	60.000	80.000

17	415200	Sufinansiranje Udruženja koja se bave civilnim žrtvama rata	17.000	21.000	15.000
18	415200	Finansiranje regionalnog udruženja za izbjegla i raseljena lica sa sjedištem u Prijedoru	10.000	10.000	
19	415200	Sufinansiranje udruženja amputiraca UDAS Prijedor		10.000	
20	415200	Udruženje DON - Pravna pomoć potrošačima grada Prijedora		10.000	
21	416100	Sufinansiranje projekta "Link za saradnju"	7.334	0.000	
22	416100	Finansiranje projekata iz Akcionog plana za rješenje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja, obrazovanja, i kulture i zdravstvene i socijalne zaštite na području Grada Prijedor za period 2019-2023 i 2024-2028. god	1.413		10.000
23	416100	Sufinansiranje projekata omladinskih organizacija i programa mladih	50.000	50.000	50.000
24	416100	Projekti iz Omladinske politike Grada Prijedora za period 2023-2027.godine		10.500	10.000
25	415200	Grant pomoći omladinskom sektoru	3.000		
26	416100	Sufinansiranje projekta "ReLOaD 2"	32.463	6.682	60.000
27	415200	Grant za Omladinski savjet Prijedor	3.000	10.000	16.000
28	415200	Sufinansiranje projekata u saradnji sa potencijalnim donatorima		6.600	
29	415200	Udruženje dijabetičara Prijedor	42.044	15.000	15.000
		UKUPNO	1.130.759	1.447.051	1.326.200

Godina	Ukupna izdvajanja iz budžeta grada Prijedora za OCD-e i Omladinske organizacije (KM)
2023 Izvršenje budžeta	1.130.759
2024 Izvršenje budžeta	1.447.051
2025 rebalans budžeta	1.326.200

U ovoj analizi nisu uzeta u obzir izdvajanja za sportske klubove i boračke organizacije već isključivo OCD-e i OO uključujući i Crveni krst i Udruženje penzionera.

Evidentno je da u 2023. godini izdvajanje za OCD-e i OO iznosi 1,4% od ukupnog budžeta, u 2024. godini 2% a u 2025. godini 1,6%.

3.3. Izdvajanja iz budžeta Grada Prijedora za različite vrste grantova

Godina	Ukupna izdvajanja (KM)
2023 ⁷	4.520.600
2024 ⁸	5.335.000
2025 ⁹	6.316.000

Prema podacima iz „Budžeta za građane“ objavljenog na zvaničnoj web stranici Gradske uprave Prijedor, sredstva planirana u okviru grantovskih stavki obuhvataju širok spektar finansijskih izdvajanja namijenjenih različitim oblastima od javnog i društvenog značaja.

U strukturi grantova evidentirana su izdvajanja za finansiranje lokalnih medija, uključujući javno informisanje putem lokalnog lista Kozarski vjesnik i RTV Prijedor, zatim podršku sportskim klubovima i finansiranje zakupa sportske dvorane „Mladost“, kao i sredstva namijenjena radu kulturno-umjetničkih društava, javnih kuhinja i drugih organizacija od javnog interesa.

Pored navedenog, grantovske stavke obuhvataju i sufinansiranje infrastrukturnih projekata u mjesnim zajednicama, čime se dio budžetskih sredstava usmjerava na unapređenje lokalne komunalne i društvene infrastrukture.

Ovakva struktura grantova ukazuje na raznovrsnost korisnika i namjena, ali istovremeno otvara potrebu za jasnijim razgraničenjem kategorija finansiranja (mediji, sport, kultura, socijalna zaštita, infrastruktura), kako bi se omogućila preciznija analiza transparentnosti, kriterijuma dodjele i efekata utroška javnih sredstava.

⁷ [2023 BUDŽET ZA GRAĐANE PRIJEDOR](#)

⁸ [BUDŽET ZA GRAĐANE 2024. GODINE PRIJEDOR](#)

⁹ [BUDŽET ZA GRAĐANE 2025. GODINE PRIJEDOR](#)

Radi unapređenja budžetske preglednosti, postoji opravdana potreba da se dodatno normativno i analitički uradi razdvajanje tekućih transfera, institucionalnog finansiranja i projektnih grantova, uz jasno definisane indikatore učinka za svaku kategoriju izdvajanja.

Iako su izdvajanja značajna u apsolutnom iznosu, evidentna je oscilacija u planiranju sredstava, što ukazuje na odsustvo dugoročne i stabilne budžetske politike prema OCD sektoru.

4. Analiza mehanizama dodjele sredstava

Finansiranje OCD sektora realizuje se kroz:

- Javni poziv za organizacije civilnog društva
- Javni poziv za omladinske organizacije
- Direktna budžetske stavke i podršku savezima

4.1. Transparentnost procedura

Analizom javnih poziva utvrđeno je:

- ✓ Postojanje formalno definisanih kriterija
- ✓ Objavljivanje liste korisnika sredstava

4.1.1. Analiza procedura za dodjelu sredstava

Ovaj dio analize usmjeren je na sagledavanje procedura planiranja, objave i provođenja javnih poziva za dodjelu sredstava organizacijama civilnog društva (OCD), kao i na njihovu usklađenost sa važećim normativnim okvirom i strateškim dokumentima Grada Prijedora.

Analiza je zasnovana na pregledu relevantne dokumentacije koja se odnosi na pripremu i realizaciju javnih poziva, uključujući tekstove javnih konkursa, prateće obrasce, odluke o dodjeli sredstava, kao i dostupne izvještaje o realizaciji projekata. Posebna pažnja posvećena je načinu na koji su javni pozivi povezani sa strateškim ciljevima definisanim u razvojnim i sektorskim dokumentima Grada Prijedora, a koji se odnose na oblasti djelovanja OCD.

U ovom dijelu analize se identifikuju postojeće prakse u dodjeli sredstava, ocijena njihove efikasnosti, transparentnost i predvidivost, te se utvrđuju potencijalni nedostaci u procedurama koji mogu uticati na kvalitet projekata i ravnopravan pristup finansijskim sredstvima. Rezultati ove analize predstavljaju osnov za formulisanje preporuka za unapređenje procedura i jačanje transparentnosti u procesu dodjele sredstava organizacijama civilnog društva.

4.1.1.1. Analiza načina definisanja prioritetnih oblasti za finansiranje OCD

U Gradu Prijedoru, prioriteti za finansiranje projekata organizacija civilnog društva (OCD) određuju se u skladu sa Integralnom strategijom razvoja Grada za period 2014–2024.¹⁰ godine i 2024–2030¹¹, kao i sa Pravilnikom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava udruženjima i fondacijama¹². Pored Strategije razvoja, prioriteti za finansiranje rada OCD definisani su i kroz Omladinsku politiku Grada Prijedora za period 2018–2022.¹³ i 2023–2027¹⁴. godine, kao i kroz godišnje odluke Skupštine grada o izboru prioritetnih oblasti za finansiranje projekata udruženja i fondacija. Komisija za saradnju sa udruženjima i fondacijama i raspodjelu sredstava za projekte utvrđuje specifična programska područja u oblastima zapošljavanja, socijalne zaštite i sigurnosti, obrazovanja, zdravlja, kulture, ekologije, razvoja sporta, razvoja i unapređenja lokalne zajednice, ljudskih prava i jačanja demokratskog društva, razvoja civilnog društva i građanskih inicijativa, privrede i poljoprivrede, kao i turizma. Ova programska područja trebalo bi da budu usmjerena ka ostvarivanju ciljeva definisanih strateškim i razvojnim dokumentima Grada Prijedora.

Istovremeno, Komisija za saradnju sa omladinskim organizacijama i neformalnim grupama i raspodjelu sredstava za projekte definiše posebna programska područja koja obuhvataju: izgradnju urbanog omladinskog sektora i podsticanje odgovornog djelovanja mladih u zajednici, unapređenje položaja mladih u ruralnim sredinama, aktivnosti koje promovišu demokratiju i toleranciju, kreativno izražavanje mladih kroz kulturni rad i različite oblike umjetnosti, podsticanje zdravih stilova života i odgovornog odnosa prema prirodi i okolini, podršku zapošljavanju i mobilnosti mladih, promociju volonterizma i aktivnog učešća mladih, kao i promociju izvrsnosti i stvaranje pozitivnih uzora među mladima. Ova programska područja takođe bi trebalo da budu direktno povezana sa ciljevima definisanim strateškim i razvojnim dokumentima Grada Prijedora.

Iako bi navedene oblasti u oba javna poziva trebalo da budu zasnovane na analizi prethodnih projektnih ciklusa, sprovedenog nadzora i evaluacije realizovanih projekata, kao i na rezultatima dodjele sredstava iz ranijih perioda, u praksi je evidentno da se prioritetne oblasti iz godine u godinu ponavljaju bez značajnijih izmjena. Ovakav pristup ukazuje na problem preširoko definisanih oblasti finansiranja, kao i na nedostatak jasne veze između prioritetnih oblasti i strateških dokumenata Grada Prijedora, prije svega Integralne strategije razvoja i Omladinske politike.

¹⁰ https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S7796_S4217_Integralna_strategija_razvoja_grada_Prijedora_2014-2024.pdf,

¹¹ https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S21816_S21263_strategija%20razvoja.pdf

¹² https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S18444_Pravilnik_udruzenja_i_fondacije.pdf (Pravilnik kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava udruženjima i fondacijama),

¹³ https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S4323_Omladinska_politika.pdf (2018-2022),

¹⁴

[https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S23076_Omladinska_politika_Grada_Prijedor_za_period_od_2023._do_2027._godine.pdf\(2023-2027\)](https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S23076_Omladinska_politika_Grada_Prijedor_za_period_od_2023._do_2027._godine.pdf(2023-2027)),

Dodatni problem predstavlja izostanak mehanizama participacije organizacija civilnog društva i omladinskih organizacija u procesu definisanja prioriteta. Ne provode se javne rasprave niti konsultativni procesi u kojima bi predstavnici udruženja, fondacija i omladinskih organizacija imali mogućnost da aktivno učestvuju u utvrđivanju oblasti u okviru kojih će se finansirati projekti OCD putem javnih poziva koje objavljuje Grad Prijedor.

Navedeno ukazuje na potrebu za unapređenjem sistema određivanja prioriteta kroz uvođenje jasnijih kriterijuma zasnovanih na evaluaciji prethodnih projekata, snažnije povezivanje sa strateškim dokumentima Grada Prijedora, te obezbjeđivanje participativnog pristupa koji uključuje predstavnike OCD i širu javnost u proces planiranja javnih poziva.

4.1.2. Javni pozivi za finansiranje/sufinansiranje projekata

4.1.2.1. Analiza raspisivanja javnih poziva

Grad Prijedor objavljuje dva javna poziva za finansiranje organizacija civilnog društva (OCD):

- **Javni konkurs za izbor najpovoljnijeg projekta u oblastima zapošljavanja, socijalne zaštite, kulture, obrazovanja, jačanja demokratskog društva, ljudskih prava, razvoja sporta, ekologije, zdravstva, turizma, privrede i poljoprivrede.**¹⁵
- **Javni konkurs za izbor najpovoljnijeg projekta u oblasti poboljšanja položaja mladih Grada Prijedora.**¹⁶

4.1.2.2. Analiza raspisivanja javnog konkursa za izbor najpovoljnijeg projekta u oblastima zapošljavanja, socijalne zaštite, kulture, obrazovanja, jačanja demokratskog društva, ljudskih prava, razvoja sporta, ekologije, zdravstva, turizma, privrede i poljoprivrede

Pravni osnov za raspisivanje ovog javnog konkursa čine Odluka o izboru prioriteta oblasti za finansiranje projekata udruženja i fondacija, kao i Pravilnik o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava udruženjima i fondacijama. U skladu sa Pravilnikom, javni poziv raspisuje Gradonačelnik Grada Prijedora, na prijedlog nadležnog odjeljenja, jednom godišnje. Analiza perioda 2022–2024. godine pokazuje da je javni konkurs raspisivan u trećem kvartalu tekuće godine i da je ostajao otvoren 15 dana. Ovakav vremenski okvir ostavlja ograničen prostor za kvalitetnu pripremu projektnih prijedloga i prikupljanje potrebne dokumentacije, što može imati uticaj na kvalitet prijave i ravnopravan pristup OCD finansijskim sredstvima.

Set prijavne dokumentacije uključuje i obavezan projektni prijedlog koji OCD dostavljaju kao osnov za evaluaciju. Svi obrasci neophodni za pripremu i podnošenje aplikacije dostupni su putem zvaničnog web portala Grada Prijedora, kao i u Odjeljenju za kulturu, međunarodnu saradnju, sport i nevladine organizacije.

¹⁵ https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S18123_Javni_konkurs_za_udruzenja_2022.pdf

(Javni konkurs, 2022.godine u kojem nema definisanog raspona sredstava za projekte),

¹⁶ https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S19018_1._Javni_konkurs_NVO_2023.pdf (Javni konkurs 2023.god.)

Javni konkurs za finansiranje aktivnosti OCD objavljuje se na zvaničnom web portalu Grada Prijedora, u nedjeljnom listu „Kozarski vjesnik“, te se dodatno distribuira putem Viber grupe Grada Prijedora. Od 2023. godine u javnom konkursu se utvrđuje raspon vrijednosti projekata u smislu minimalnog i maksimalnog iznosa sredstava po projektu, uz ograničenje da aplikant može podnijeti samo jedan projektni prijedlog.

Javni konkurs se raspisuje jednom godišnje i otvoren je za OCD sa područja cijele Bosne i Hercegovine, uz uslov da se projekti realizuju na teritoriji Grada Prijedora. Prijave se mogu podnijeti putem sistema E-uprave Grada Prijedora, pri čemu su podnosioci prijava obavezni da, pored elektronske prijave, dostave i kompletnu dokumentaciju u originalu ili ovjerenim kopijama (ne starijim od šest mjeseci) Odjeljenju za kulturu, međunarodnu saradnju, sport i nevladine organizacije, najkasnije do isteka roka za podnošenje prijava.

Iznosi sredstava koji su se dodjeljivali po ovom javnom konkursu za pojedinačne projekte u prethodne tri godine kretali su se u rasponu od 1.000 KM do 4.000 KM, što ukazuje na ograničen finansijski okvir za realizaciju projekata većeg obima.

Vrednovanje pristiglih prijava vrši se na osnovu kriterijuma utvrđenih odgovarajućim pravilnicima za datu oblast, putem postupka koji sprovodi nadležna komisija za dodjelu sredstava.

4.1.2.3. Analiza raspisivanja javnog konkursa za projekte mladih

Pravni osnov za raspisivanje javnog konkursa za finansiranje projekata mladih predstavlja Pravilnik o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za projekte mladih. U skladu sa navedenim Pravilnikom, javni poziv raspisuje Gradonačelnik Grada Prijedora, na prijedlog nadležnog odjeljenja, jednom godišnje.

Analiza perioda 2023–2025. godine pokazuje da je javni konkurs u praksi raspisivan u trećem kvartalu tekuće godine i da je ostajao otvoren 15 dana. Ovakav vremenski okvir ostavlja ograničen prostor za kvalitetnu pripremu projektnih prijedloga i prikupljanje neophodne dokumentacije, što može negativno uticati na kvalitet prijavljenih projekata, kao i na dostupnost konkursa širem krugu omladinskih organizacija i neformalnih omladinskih grupa. Javnim konkursom su definisane oblasti za finansiranje aktivnosti omladinskih organizacija i neformalnih omladinskih grupa, u skladu sa prioritetima lokalne omladinske politike. Set prijavne dokumentacije uključuje obavezan projektni prijedlog koji organizacije civilnog društva (OCD) dostavljaju kao osnov za evaluaciju prijava.

Svi obrasci neophodni za pripremu i podnošenje aplikacije dostupni su putem zvaničnog web portala Grada Prijedora, kao i u Kancelariji za mlade (Omladinski savjet Prijedor), čime je obezbijeđena formalna dostupnost informacija potencijalnim aplikantima.

Javni konkurs za finansiranje aktivnosti OCD objavljuje se na zvaničnom web portalu Grada Prijedora i u nedjeljnom listu „Kozarski vjesnik“. Prijave se podnose Komisiji za dodjelu sredstava za projekte mladih, koja vrši administrativnu i sadržajnu evaluaciju zaprimljenih aplikacija.

U prethodne tri godine, iznosi sredstava dodijeljeni po ovom javnom konkursu za pojedinačne projekte kretali su se u rasponu od 500 KM do 3.500 KM. Ovakav finansijski okvir ukazuje na

ograničene mogućnosti za realizaciju projekata većeg obima, ali i na potrebu za jasnijim povezivanjem iznosa dodijeljenih sredstava sa obimom planiranih aktivnosti i očekivanim rezultatima projektnih intervencija.

4.1.2.4. Sredstva za finansiranje udruženja iz oblasti amaterizma u kulturi

Sredstva za finansiranje udruženja iz oblasti amaterizma u kulturi dodjeljuju se putem posebnog javnog poziva za sufinansiranje programsko-projektnih aktivnosti udruženja, prvenstveno namijenjenog podršci realizaciji kulturnih manifestacija, programa rada i planiranih aktivnosti.¹⁷

Postupak dodjele sredstava ne podrazumijeva obavezno podnošenje klasičnog projektnog prijedloga, već se zasniva na dostavljanju relevantne dokumentacije kojom udruženja dokazuju kontinuitet rada i namjensko korištenje prethodno dodijeljenih sredstava. U tom smislu, udruženja su obavezna da, između ostalog, dostave dokaz o realizovanim projektima i programima u prethodnoj godini, narativni i finansijski izvještaj o namjenskom trošenju dodijeljenih sredstava, finansijski plan rada za godinu u kojoj se sredstva traže, kao i izvještaj o radu i realizovanim programskim aktivnostima iz prethodne godine koje nisu bile finansirane iz budžeta Grada Prijedora.

Na ovaj način, finansiranje amaterizma u kulturi realizuje se kroz poseban mehanizam javnih poziva usmjerenih na podršku kulturnim manifestacijama i programima od značaja za lokalnu zajednicu, uz naglasak na kontinuitet rada udruženja i transparentnost u korištenju budžetskih sredstava.

4.1.2.5. Ocjena i evaluacija projektnih prijedloga

Za ocjenu pristiglih prijava na javne konkurse za udruženja/fondacije i omladinske organizacije, Gradonačelnik Grada Prijedora imenuje dvije komisije: Komisiju za saradnju sa udruženjima i fondacijama i raspodjelu sredstava za projekte i Komisiju za saradnju sa omladinskim organizacijama i neformalnim grupama mladih i raspodjelu sredstava za projekte.

Zadatak i ovlašćenje komisija je da, u skladu sa relevantnim normativnim aktima, izvrše ocjenjivanje pristiglih projektnih prijedloga i dostave prijedlog odluke o dodjeli sredstava organizacijama civilnog društva (OCD).

Komisije se sastoje od predsjednika (načelnik nadležnog odjeljenja) i četiri člana. Članovi komisije imenuju se iz reda zaposlenih u Odjeljenju za kulturu, međunarodnu saradnju, sport

¹⁷https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S21443_2.Javnipoziv_Udruzenja_oblasti_amaterizma_u_20kulturi

i nevladine organizacije, Odjeljenju za finansije, jednog predstavnika OCD-a i jednog odbornika Skupštine grada. Komisije se imenuju rješenjem gradonačelnika na mandat od dvije godine.

U skladu sa važećim propisima, lice koje je učesnik ili je na bilo koji način povezano sa projektom koji je predmet prijave na javni konkurs, odnosno koje se nalazi u sukobu interesa, ne može biti član komisije. Iako je ova odredba usmjerena na sprečavanje sukoba interesa, u praksi ona značajno ograničava mogućnost učešća predstavnika OCD-a u radu komisija, jer veliki broj aktivnih organizacija istovremeno učestvuje na javnim konkursima.

U cilju jačanja participacije OCD-a i očuvanja principa nepristrasnosti, preporučuje se uvođenje sistema izbora predstavnika OCD-a i zamjenskog člana iz reda OCD-a, čime bi se omogućilo ravnopravno učešće organizacija koje ne apliciraju na konkursu, uz istovremeno eliminisanje sukoba interesa.

Komisije ocjenjuju pristigle prijave na osnovu dvije grupe kriterijuma: eliminatornih i pozitivnih kriterijuma.

Eliminatorni kriterijumi obuhvataju obaveznu administrativnu dokumentaciju, uključujući: rješenje o registraciji u Republici Srpskoj ili Bosni i Hercegovini, propisani obrazac projektnog prijedloga, bilans stanja i bilans uspjeha ovjeren od strane APIF-a ili drugog nadležnog organa (osim za organizacije registrovane u godini objavljivanja konkursa), potvrdu o registraciji u Poreskoj upravi (JIB), potvrdu o izmirenim poreskim obavezama ne stariju od tri mjeseca, kao i ugovor ili potvrdu banke o otvorenom transakcionom računu. Nedostatak bilo kojeg od navedenih dokumenata predstavlja eliminacioni faktor i dovodi do automatskog isključenja prijave iz daljeg postupka razmatranja.

Pozitivni kriterijumi odnose se na finansijske i operative kapacitete organizacije, relevantnost projekta, metodologiju, održivost, budžet i racionalnost troškova. Svaki član komisije boduje navedene kriterijume na skali od 1 do 5 bodova.¹⁸

Nakon završetka postupka vrednovanja i bodovanja projektnih prijedloga, komisija dostavlja gradonačelniku prijedlog odluke o raspodjeli sredstava sa rang-listom projekata. Na osnovu dostavljenog prijedloga i u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima, gradonačelnik donosi konačnu Odluku o raspodjeli sredstava.

Analiza postojećeg sistema ocjenjivanja i evaluacije ukazuje na potrebu za njegovim daljim unapređenjem u cilju jačanja transparentnosti, objektivnosti i povjerenja javnosti. Posebno je važno razmotriti unapređenje uloge predstavnika OCD-a u radu komisija, kao i dodatno preciziranje kriterijuma za bodovanje projektnih prijedloga kako bi se osiguralo da dodijeljena sredstva budu usmjerena na projekte sa najvećim uticajem na lokalnu zajednicu.

¹⁸ https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S18444_Pravilnik_udruzenja_i_fondacije.pdf (Obrazac za ocjenjivanje prijedloga projekta sa sistemom bodovanja, sastavni je dio Pravilnika o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava udruženjima i fondacijama),

Unaprijeđen sistem evaluacije projektnih prijedloga doprinio bi većoj predvidivosti postupka, ravnopravijem tretmanu svih aplikanata i jačanju povjerenja građana u način korištenja budžetskih sredstava namijenjenih organizacijama civilnog društva.

4.1.2.6. Provedba projekata finansiranih iz budžeta Grada Prijedora – analiza prakse

Rezultati javnih konkursa za finansiranje projekata organizacija civilnog društva (OCD) objavljuju se na zvaničnoj web stranici Grada Prijedora i sadrže osnovne podatke o: nazivu OCD, nazivu projekta, trajanju projekta, vrijednosti projekta (traženi iznos sredstava), broju ostvarenih bodova prema kriterijima i iznosu odobrenih sredstava. U skladu sa odredbama Pravilnika, u tekstu javnog konkursa obavezno se navode period i mjesto realizacije projekta.

Analizom javnih poziva za 2023., 2024., i 2025. godinu utvrđeno je da je kao krajnji rok za realizaciju projekata bio definisan 31.12. tekuće godine, mjesto realizacije projekata (Grad Prijedor), visina sredstava i minimalno trajanje realizacije od dva mjeseca.

U situacijama kada se javni konkurs iz opravdanih razloga raspisuje u trećem kvartalu godine, preporučuje se da se Pravilnikom dodatno definiše mogućnost produženja roka realizacije projekta u narednu budžetsku godinu. U tom slučaju, podnosilac projekta bi bio obavezan da nadležnom odjeljenju uputi obrazložen zahtjev za odobrenje nastavka realizacije aktivnosti u narednoj godini.

Izveštavanje o realizaciji projekata¹⁹ predstavlja obaveznu komponentu ugovornog odnosa između Grada Prijedora i OCD. Izveštaji se podnose na propisanom obrascu dostupnom na web stranici Grada i sastoje se od narativnog i finansijskog dijela. Korisnici sredstava dužni su da dostave detaljan narativni i finansijski izveštaj o realizaciji cjelokupnog projekta najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka projektnih aktivnosti, odnosno na način preciziran ugovorom o dodjeli sredstava.

Isplata odobrenih sredstava vrši se jednokratno, a između jedinice lokalne samouprave i OCD potpisuje se ugovor o realizaciji odobrenih sredstava za svaki pojedinačni projekat.

U skladu sa Pravilnikom i ugovorima, OCD su obavezne da tokom realizacije projekata u javnosti promovišu činjenicu da je projekat finansijski podržan od strane Grada Prijedora, uz korištenje njegovih simbola i oznaka. Međutim, analiza vidljivosti realizacije projekata u javnosti pokazuje da samo manji broj OCD i omladinskih organizacija u potpunosti poštuje ove odredbe, što ukazuje na nedovoljnu vidljivost rezultata projekata finansiranih iz budžeta Grada.

Pregledom dostupnih izveštaja koji se izrađuju radi informisanja Skupštine grada Prijedora i građana, uočeni su nedostaci u pogledu isticanja postignutih rezultata, broja uključenih volontera, broja volonterskih sati, broja građana koji ostvaruju direktnu ili indirektnu korist od realizacije projektnih aktivnosti, kao i u pogledu procjene dugoročne održivosti projekata.

¹⁹https://www.prijedorgrad.org/files/sadrzaj/S19081_5.Obrazac_za_Izvestaj_o_projektu_udruzenje.pdf
(Obrazac za narativno i finansijsko izveštavanje),

Također, u izvještajima nije jasno prikazana veza između realizovanih projektnih aktivnosti i ciljeva definisanih strateškim dokumentima Grada Prijedora.

Na osnovu sprovedene analize, evidentna je potreba da se Pravilnikom jasnije definišu načini informisanja javnosti o realizovanim projektima, obavezno vođenje evidencija o provedenim aktivnostima, broju volontera i volonterskih sati, kao i način na koji se realizacija projektnih aktivnosti povezuje sa ciljevima iz strateških dokumenata Grada Prijedora.

Unapređenjem sistema praćenja, izvještavanja i javne vidljivosti projekata moguće je osigurati veću transparentnost u korištenju budžetskih sredstava, jačanje odgovornosti OCD kao korisnika sredstava, kao i veće povjerenje građana u sistem finansiranja projekata od javnog interesa.

4.2. Analiza dodjeljenih sredstva za realizaciju projekata organizacija civilnog društva za period 2023. -2025. godina

4.2.1. Izdvojena sredstva za organizacije civilnog društva, omladinske organizacije i ostale OCD

Naziv potrošačke jedinice: Sredstva za finansiranje saveza, udruženja, omladinskih organizacija i ostalih OCD-a	2023	2024	2025
UKUPNO	1.130.759	1.447.051	1.326.200

Iz analize dodijeljenih budžetskih sredstava izuzete su sljedeće kategorije organizacija: sportska društva, boračka udruženja, vjerske zajednice i dobrovoljna vatrogasna društva, s obzirom na to da se njihovo finansiranje realizuje kroz posebne budžetske linije i posebne procedure.

U tabelarnom prikazu predstavljena su izdvajanja za organizacije civilnog društva (OCD), omladinske organizacije i druge kategorije OCD, pri čemu je evidentno da ukupna sredstva namijenjena ovim organizacijama variraju iz godine u godinu. Izdvajanja u 2023. godini za OCD-e i OO iznosi 1,4% od ukupnog budžeta, u 2024. godini 2% a u 2025. godini 1,6%.

Dodjela sredstava putem javnog konkursa vrši se kroz projektni pristup, odnosno putem finansiranja projekata koji su u skladu sa strateškim dokumentima Grada Prijedora, i to kroz budžetske stavke „Sufinansiranje projekata NVO“ i „Sufinansiranje projekata omladinskih organizacija i programa mladih“. Izdvajanja u 2023. godini kroz javni konkurs i projektni pristup za OCD-e je iznosio 50,000 KM što je 0,06% od ukupnog budžeta, u 2024. godini 60,000 KM što je 0,08% od ukupnog budžeta a u 2025. godini 80,000 KM što je 0,10% od ukupnog budžeta Grada Prijedora. Iako je evidentan rast izdvajanja za OCD-e i OO još uvijek su to minorna sredstva u odnosu na ukupan budžet Grada Prijedora.

Istovremeno, za određene oblasti finansiranja ne primjenjuje se projektni pristup. Javni poziv **bez obaveze dostavljanja projektnog prijedloga** raspisuje se za sredstva namijenjena za „Sufinansiranje udruženja u oblasti amaterizma u kulturi“, „Sufinansiranje socijalno-humanitarnih saveza i udruženja“ i „Sufinansiranje projekata nacionalnih manjina“, „Finansiranje vjerskih zajednica“ dok se preostali dio sredstava dodjeljuje direktno, bez provođenja javnog poziva (Udruženje penzionera, Crveni krst).

Analizom dostupnih dokumenata, vidljivo je da postoji proceduralni okvir, ali transparentnost evaluacijskog procesa nije u potpunosti razvijena.

Ovakav sistem dodjele sredstava ukazuje na postojanje različitih mehanizama finansiranja organizacija civilnog društva, te otvara prostor za unapređenje transparentnosti i ujednačavanje kriterijuma dodjele sredstava, posebno u dijelu koji se odnosi na sredstva koja se dodjeljuju bez javnog poziva i bez jasnih projektnih kriterijuma.

5. Analiza raspodjele sredstava i kontinuiteta finansiranja

Komparativni pregled korisnika budžetskih sredstava u trogodišnjem periodu ukazuje na postojanje kontinuiteta finansiranja određenog broja organizacija. Uočljivo je da pojedini korisnici ostvaruju redovnu i višegodišnju podršku iz budžeta Grada Prijedor, što može upućivati na stabilnost njihovog djelovanja i institucionalnu prepoznatljivost u lokalnoj zajednici. Dok sa druge strane, uočeno je da većina organizacija nema kontinuitet u radu niti javno dostupne informacije o realizaciji aktivnosti za dodjeljena sredstva.

Međutim, u odsustvu javno dostupnih evaluacionih izvještaja o rezultatima i efektima finansiranih projekata i programa, nije moguće sa sigurnošću utvrditi da li je kontinuitet finansiranja zasnovan na jasno mjerljivim učincima, ostvarenim ciljevima i dokazanim društvenim benefitima.

Takođe, bez sistematski objavljenih podataka o kriterijumima bodovanja, evaluacionim metodologijama i komparativnim rezultatima prijavljenih projekata, ostaje otvoreno pitanje da li raspodjela sredstava odražava objektivne pokazatelje kvaliteta i doprinosa zajednici ili postoji tendencija koncentracije budžetskih sredstava u ograničenom krugu korisnika.

Sa aspekta transparentnosti i dobrog upravljanja javnim finansijama, preporučljivo je uspostaviti praksu redovnog objavljivanja evaluacija projekata, uključujući jasne indikatore učinka (output i outcome pokazatelje), kako bi kontinuitet finansiranja bio utemeljen na mjerljivim rezultatima, a ne isključivo na dosadašnjoj praksi ili institucionalnoj tradiciji. Sistem ne uključuje javno dostupne pokazatelje učinka koji bi omogućili procjenu efikasnosti raspodjele sredstava.

6. Transparentnost realizacije projekata

6.1. Analiza transparentnosti realizacije projekata odobrenih od strane Gradske uprave Prijedor za organizacije civilnog društva u periodu 2023. - 2025. godina

Projekti odobreni 2023. godine

Kategorija	Element praćenja	Broj organizacija	%	Napomena
Osnovni podaci	Datum odobravanja projekata i rok završetka	–	–	20.10.2023. - 31.12.2023.godine
	Ukupan broj odobrenih projekata	33	100%	
Vidljivost aktivnosti	Organizacije koje su imale objave o aktivnostima	9	27%	9 od 33 OCD (27%) javno objavilo informacije o provedbi određenog broja aktivnosti koje se realizuju u okviru projekata
	Organizacije koje nisu imale objave	24	73%	24 od 33 OCD (73%) nema nikakvih dostupnih informacija o realizaciji projekata dostupnih gradskoj upravi, građanima i široj javnosti
Vidljivost donatora	Organizacije koje su promovisale Grad Prijedor kao donatora	5	15%	5 od 33 OCD (15%) U skladu sa Pravilnikom, promovisale Grad Prijedor kao donatora
Vremenski okvir realizacije	Aktivnosti realizovane u propisanom roku	9	27%	9 od 33 (27%) OCD završilo aktivnosti u navednom roku

Dostupnost informacija	Organizacije bez dostupnih informacija o realizaciji projekta	24	73%	24 od 33 (73%) nema javno dostupnih informacija o provedbi aktivnosti odobrenih projekata
Identifikovani problemi	Nedostatak transparentnosti	–	–	73% korisnika nema objave o aktivnostima
	Slaba vidljivost donatora	–	–	28 od 33 (85%) organizacija nije promovisalo Grad Prijedor u medijskim objavama
	Slab nadzor i praćenje			Gotovo potpuni izostanak javnih informacija

6.1.1. Analiza podataka o realizaciji projekata organizacija civilnog društva (OCD) odobrenih u 2023. godini ukazuje na ozbiljne izazove u oblasti transparentnosti, vidljivosti i praćenja projektnih aktivnosti.

- Projekti su odobreni u periodu od **20.10.2023. do 31.12.2023. godine**, pri čemu je finansirano ukupno **33 projekta**. Kratak vremenski okvir za realizaciju projekata predstavlja dodatno ograničenje za kvalitetno planiranje i sprovođenje aktivnosti.
- U pogledu javne vidljivosti projektnih aktivnosti, samo **9 od 33 organizacije (27%)** objavilo je informacije o realizaciji određenog broja aktivnosti u okviru svojih projekata. Nasuprot tome, čak **24 organizacije (73%)** nisu imale nikakve javno dostupne informacije o realizaciji projekata koje bi bile dostupne gradskoj upravi, građanima ili široj javnosti. Ovaj podatak ukazuje na izrazit nedostatak transparentnosti u korištenju budžetskih sredstava.
- Vidljivost Grada Prijedora kao donatora je takođe na niskom nivou. Samo **5 od 33 organizacije (15%)** je, u skladu sa Pravilnikom, promovisalo Grad Prijedor kao finansijskog podržavaoca projekata. Istovremeno, čak **28 organizacija (85%)** nije ispunilo ovu obavezu u svojim javnim objavama, što ukazuje na nedovoljno poštovanje ugovornih obaveza i slab efekat javne promocije gradskih ulaganja u civilni sektor.
- Analiza vremenskog okvira realizacije pokazuje da je samo **9 organizacija (27%)** završilo aktivnosti u propisanom roku. Za preostale projekte ne postoje javno dostupni podaci na osnovu kojih bi se moglo sa sigurnošću utvrditi da li su i u kojoj mjeri realizovani, što dodatno potvrđuje problem nedovoljne dostupnosti informacija.
- Posebno zabrinjava podatak da za **24 od 33 organizacije (73%)** ne postoje javno dostupne informacije o realizaciji projektnih aktivnosti, čime je onemogućena procjena rezultata projekata i njihovog stvarnog doprinosa lokalnoj zajednici.

Na osnovu ovih nalaza identifikovani su ključni problemi u sistemu provedbe projekata:

- **Nedostatak transparentnosti** – 73% korisnika grantova nema javno dostupne objave o projektnim aktivnostima.
 - **Slaba vidljivost donatora** – 85% organizacija nije promovisalo Grad Prijedor kao donatora u skladu sa Pravilnikom i ugovorima.
 - **Nedovoljno razvijen sistem nadzora i praćenja** – gotovo potpuni izostanak javnih informacija o realizaciji projekata ukazuje na potrebu za jačanjem mehanizama monitoringa i izvještavanja.
- Ovi pokazatelji ukazuju na potrebu da se Pravilnikom i ugovorima jasnije definišu obaveze korisnika sredstava u pogledu javne vidljivosti projekata, redovnog informisanja građana i objavljivanja osnovnih podataka o realizaciji aktivnosti (ciljevi, rezultati, broj korisnika, trajanje projekta). Takođe je neophodno unaprijediti sistem praćenja i kontrole realizacije projekata od strane nadležnih gradskih službi, kako bi se osigurala veća odgovornost korisnika sredstava i transparentno korištenje budžetskih sredstava.
 - Unapređenjem ovih mehanizama moguće je ojačati povjerenje građana u sistem finansiranja OCD, poboljšati kvalitet realizacije projekata i osigurati da javna sredstva imaju mjerljiv i vidljiv uticaj na lokalnu zajednicu.

6.2. Projekti odobreni 2024. godine

Kategorija	Element praćenja	Broj organizacija	%	Napomena
Osnovni podaci	Datum odobravanja projekata i rok završetka	–		27.08.2024. - 31.12.2024.
	Ukupan broj odobrenih projekata	21		
Vidljivost aktivnosti	Organizacije koje su imale objave o aktivnostima	7	33%	7 od 21 OCD (33%) javno objavilo informacije o provedbi određenog broja aktivnosti koje se realizuju u okviru projekata
	Organizacije koje nisu imale objave	14	67%	14 od 21 OCD (67%) nema nikakvih dostupnih informacija o realizaciji projekata dostupnih gradskoj upravi, građanima i široj javnosti
Vidljivost donatora	Organizacije koje su promovisale Grad Prijedor kao donatora	5	24%	5 od 21 OCD (24%) U skladu sa Pravilnikom, promovisale Grad Prijedor kao donatora
Vremenski okvir realizacije	Aktivnosti realizovane u tekućoj godini (2024)	3	14%	3 od 21 (14%) OCD završilo aktivnosti u navednom roku
	Aktivnosti završene prije odobravanja sredstava	2		2 od 21 OCD završile aktivnosti prije odobrenja projekta
	Aktivnosti prebačene u narednu godinu	4		4 OCD nisu završile u roku projektne aktivnosti, već je dio aktivnosti prebačen i za narednu godinu
Dostupnost informacija	Organizacije bez dostupnih informacija o realizaciji projekta	14		14 od 21 (67%) organizacija nema dostupnih bilo kakvih informacija o provođenju aktivnosti odobrenih projekata
				Gotovo potpuni izostanak javnih informacija

6.2.1. Analiza podataka o realizaciji projekata organizacija civilnog društva (OCD) odobrenih u 2024. godini potvrđuje nastavak problema u oblasti transparentnosti, vidljivosti i praćenja provedbe projektnih aktivnosti.

- Projekti su odobreni u periodu od 27.08.2024. do 31.12.2024. godine, pri čemu je finansiran ukupno 21 projekat. Kratak vremenski okvir za realizaciju projekata značajno je ograničio mogućnosti za kvalitetno planiranje i pravovremenu provedbu aktivnosti.
- U pogledu javne vidljivosti projektnih aktivnosti, samo 7 od 21 organizacije (33%) imalo je javno dostupne objave o realizaciji dijela projektnih aktivnosti. Nasuprot tome, čak 14 organizacija (67%) nije imalo nikakve dostupne informacije o realizaciji projekata koje bi bile vidljive gradskoj upravi, građanima ili široj javnosti. Ovaj podatak ukazuje na izražen nedostatak transparentnosti u korištenju budžetskih sredstava.
- Vidljivost Grada Prijedora kao donatora i dalje ostaje nezadovoljavajuća. Samo 5 od 21 organizacije (24%) je, u skladu sa Pravilnikom, promovisalo Grad Prijedor kao finansijskog podržavaoca projekata. Istovremeno, većina organizacija nije ispunila ovu obavezu, što umanjuje javni efekat ulaganja budžetskih sredstava u civilni sektor i ukazuje na slabo poštovanje ugovornih obaveza.
- Analiza vremenskog okvira realizacije projekata pokazuje dodatne nepravilnosti u planiranju i sprovođenju aktivnosti. Od ukupnog broja projekata: samo 3 organizacije (14%) završile su aktivnosti u tekućoj godini (2024) u okviru definisanog roka, 2 organizacije su završile aktivnosti prije datuma odobravanja sredstava (prije 27.08.2024. godine), što ukazuje na neusklađenost između perioda realizacije aktivnosti i perioda finansiranja, 4 organizacije su prenijele dio projektnih aktivnosti u narednu godinu (2025), bez jasno definisanih procedura i javno dostupnih informacija o odobrenju takvog produženja, dok za 14 organizacija (67%) ne postoje javno dostupni podaci o realizaciji projektnih aktivnosti.
- Posebno zabrinjava činjenica da za više od dvije trećine korisnika sredstava ne postoje javno dostupne informacije o realizaciji projekata, čime je onemogućena procjena stvarnih rezultata i efekata projekata finansiranih iz budžeta Grada Prijedora.

Na osnovu sprovedene analize identifikovani su sljedeći ključni problemi:

- **Nedostatak transparentnosti** – 67% korisnika grantova nema javno dostupne objave o projektnim aktivnostima.
- **Slaba vidljivost donatora** – samo 24% organizacija promovisalo je Grad Prijedor kao donatora u skladu sa propisima.
- **Nedovoljno razvijen sistem praćenja i kontrole** – gotovo potpuni izostanak javnih informacija o realizaciji projekata ukazuje na slabosti u sistemu monitoringa.
- **Neusklađenost vremenskih okvira realizacije** – dio aktivnosti je realizovan prije odobravanja sredstava ili prebačen u narednu godinu bez jasno definisanih procedura.

Ovi nalazi ukazuju na potrebu da se Pravilnikom i ugovorima jasnije definišu obaveze korisnika sredstava u pogledu:

- javne vidljivosti projekata i obaveznog informisanja građana,
- redovnog objavljivanja osnovnih podataka o realizaciji aktivnosti (ciljevi, rezultati, broj korisnika, trajanje projekta), poštovanja vremenskog okvira realizacije projekata i procedura za produženje roka realizacije.
- Takođe je neophodno unaprijediti sistem praćenja realizacije projekata od strane nadležnih gradskih službi kroz uvođenje obaveznih periodičnih izvještaja, jasnih indikatora uspješnosti (broj aktivnosti, broj korisnika, volonterski sati) i jedinstvene baze podataka o realizovanim projektima.
- Unapređenjem ovih mehanizama moguće je povećati transparentnost u korištenju budžetskih sredstava, jačati odgovornost OCD kao korisnika sredstava i osigurati da projekti finansirani iz budžeta Grada Prijedora imaju vidljiv i mjerljiv doprinos lokalnoj zajednici.
- ***Identifikovani problemi u realizaciji i praćenju projekata OCD***
- Analiza dostupnih podataka o realizaciji projekata organizacija civilnog društva (OCD) koje su koristile sredstva Grada Prijedora ukazuje na niz sistemskih slabosti u oblasti transparentnosti, poštovanja procedura, vidljivosti donatora i nadzora nad realizacijom projekata. Uočeni problemi direktno utiču na povjerenje javnosti, kvalitet projekata i opravdanost korištenja budžetskih sredstava.

6.3. Projekti odobreni 2025. godine

Kategorija	Element praćenja	Broj organizacija	%	Napomena
Osnovni podaci	Datum odobravanja projekata i rok završetka	–		29.08.2025. - 31.12.2025.
	Ukupan broj odobrenih projekata	35		
Vidljivost aktivnosti	Organizacije koje su imale objave o aktivnostima	13	37%	13 od 35 OCD (37%) javno objavilo informacije o provedbi određenog broja aktivnosti koje se realizuju u okviru projekata
	Organizacije koje nisu imale objave	22	67%	22 od 35 OCD (62%) nema nikakvih dostupnih informacija o realizaciji projekata dostupnih gradskoj upravi, građanima i široj javnosti
Vidljivost donatora	Organizacije koje su promovisale Grad Prijedor kao donatora	6	17%	6 od 35 OCD (17%) U skladu sa Pravilnikom, promovisale Grad Prijedor kao donatora
Vremenski okvir realizacije	Aktivnosti realizovane u tekućoj godini (2024)	12	14%	12 od 35 (34%) OCD završilo aktivnosti u navednom roku
	Aktivnosti prebačene u narednu godinu	1		1 OCD nije završila u roku projektne aktivnosti, već je dio aktivnosti prebačen i za narednu godinu.
Dostupnost informacija	Organizacije bez dostupnih informacija o realizaciji projekta	22		22 od 35 (63%) organizacija nema dostupnih bilo kakvih informacija o provođenju aktivnosti odobrenih projekata

6.3.1. Analiza podataka o realizaciji projekata organizacija civilnog društva (OCD) odobrenih u 2025. godini potvrđuje nastavak problema u oblasti transparentnosti, vidljivosti i praćenja provedbe projektnih aktivnosti.

- Projekti su odobreni u periodu od 29.08.2025. do 31.12.2025. godine, pri čemu je financiran ukupno 35 projekata. Kratak vremenski okvir za realizaciju projekata značajno je ograničio mogućnosti za kvalitetno planiranje i pravovremenu provedbu aktivnosti.
- U pogledu javne vidljivosti projektnih aktivnosti, samo 13 od 35 organizacija (37%) imalo je javno dostupne objave o realizaciji dijela projektnih aktivnosti. Nasuprot tome, čak 22 organizacije od 35 (63%) nije imalo nikakve dostupne informacije o realizaciji projekata koje bi bile vidljive gradskoj upravi, građanima ili široj javnosti. Ovaj podatak ukazuje na izražen nedostatak transparentnosti u korištenju budžetskih sredstava.
- Vidljivost Grada Prijedora kao donatora i dalje ostaje nezadovoljavajuća. Samo 6 od 35 organizacija (17%) je, u skladu sa Pravilnikom, promovisalo Grad Prijedor kao finansijskog podržavaoca projekata. Istovremeno, većina organizacija nije ispunila ovu obavezu, što umanjuje javni efekat ulaganja budžetskih sredstava u civilni sektor i ukazuje na slabo poštovanje ugovornih obaveza.

Analiza vremenskog okvira realizacije projekata pokazuje dodatne nepravilnosti u planiranju i sprovođenju aktivnosti. Od ukupnog broja projekata:

- 12 organizacija (14%) završilo je aktivnosti u tekućoj godini (2025) u okviru definisanog roka, 1 organizacija je prenijela dio projektnih aktivnosti u narednu godinu (2026), dok za 22 organizacije (63%) ne postoje javno dostupni podaci o realizaciji projektnih aktivnosti.
- Posebno zabrinjava činjenica da za više od dvije trećine korisnika sredstava ne postoje javno dostupne informacije o realizaciji projekata, čime je onemogućena procjena stvarnih rezultata i efekata projekata finansiranih iz budžeta Grada Prijedora.

Na osnovu sprovedene analize identifikovani su sljedeći ključni problemi:

- **Nedostatak transparentnosti** – 63% korisnika grantova nema javno dostupne objave o projektnim aktivnostima.
- **Slaba vidljivost donatora** – samo 17% organizacija promovisalo je Grad Prijedor kao donatora u skladu sa propisima.

- **Nedovoljno razvijen sistem praćenja i kontrole** – gotovo potpuni izostanak javnih informacija o realizaciji projekata ukazuje na slabosti u sistemu monitoringa.

Ovi nalazi ukazuju na potrebu da se Pravilnikom i ugovorima jasnije definišu obaveze korisnika sredstava u pogledu:

- javne vidljivosti projekata i obaveznog informisanja građana,
- redovnog objavljivanja osnovnih podataka o realizaciji aktivnosti (ciljevi, rezultati, broj korisnika, trajanje projekta), poštovanja vremenskog okvira realizacije projekata i procedura za produženje roka realizacije.
- Takođe je neophodno unaprijediti sistem praćenja realizacije projekata od strane nadležnih gradskih službi kroz uvođenje obaveznih periodičnih izvještaja, jasnih indikatora uspješnosti (broj aktivnosti, broj korisnika, volonterski sati) i jedinstvene baze podataka o realizovanim projektima.
- Unapređenjem ovih mehanizama moguće je povećati transparentnost u korištenju budžetskih sredstava, jačati odgovornost OCD kao korisnika sredstava i osigurati da projekti finansirani iz budžeta Grada Prijedora imaju vidljiv i mjerljiv doprinos lokalnoj zajednici.
- **Identifikovani problemi u realizaciji i praćenju projekata OCD**
- Analiza dostupnih podataka o realizaciji projekata organizacija civilnog društva (OCD) koje su koristile sredstva Grada Prijedora ukazuje na niz sistemskih slabosti u oblasti transparentnosti, poštovanja procedura, vidljivosti donatora i nadzora nad realizacijom projekata. Uočeni problemi direktno utiču na povjerenje javnosti, kvalitet projekata i opravdanost korištenja budžetskih sredstava.

6.4. Analiza transparentnosti realizacije omladinskih projekata odobrenih od strane Grada Prijedor 2023. 2024. 2025. godine

6.4.1. Pregled transparentnosti, vidljivosti i realizacije projekata Omladinskih organizacija (2023)

Kategorija	Element praćenja	Broj organizacija	%	Napomena
Osnovni podaci	Datum odobravanja projekata i rok završetka			03.10.2023. – 31.12.2023.
	Ukupan broj odobrenih projekata	17		Ukupan broj projekata odobrenih OO u 2023. godini
Vidljivost aktivnosti	Organizacije koje su imale objave o aktivnostima	1	6%	1 od 17 OO (6%) imale javno dostupne objave o realizaciji aktivnosti
	Organizacije koje nisu imale objave	16	94%	16 od 17 OO (94%) nema javno dostupnih informacija o realizaciji
Vidljivost donatora	Organizacije koje su promovisale Grad Prijedor kao donatora	1	6%	Samo 1 OO promovisala Grad Prijedor u skladu sa Pravilnikom
Vremenski okvir realizacije	Aktivnosti realizovane u propisanom roku	1	6 %	1 organizacija završila aktivnosti u predviđenom roku
Dostupnost informacija	Organizacije bez dostupnih informacija o realizaciji projekta	16	94%	Nema objava; realizaciju nije moguće potvrditi

6.4.2. Pregled transparentnosti, vidljivosti i realizacije projekata Omladinskih organizacija (2024)

Kategorija	Element praćenja	Broj organizacija	%	Napomena
Osnovni podaci	Datum odobravanja projekata i rok završetka			27.08.2024. – 31.12.2024.
	Ukupan broj odobrenih projekata	21		Ukupan broj projekata odobrenih OO u 2024. godini
Vidljivost aktivnosti	Organizacije koje su imale objave o aktivnostima	7	33%	7 od 21 OO (33%) imale javno dostupne objave o realizaciji aktivnosti
	Organizacije koje nisu imale objave	14	67%	14 od 21 OO (67%) nema javno dostupnih informacija o realizaciji
Vidljivost donatora	Organizacije koje su promovisale Grad Prijedor kao donatora	5	24%	Samo 5 OO (24%) promovisalo Grad Prijedor u skladu sa Pravilnikom
Vremenski okvir realizacije	Aktivnosti realizovane u propisanom roku	3	14 %	3 organizacije od 21 (14%) završile aktivnosti u predviđenom roku
	Aktivnosti završene prije odobravanja sredstava	2	10%	2 organizacije od 21 (10%) aktivnosti realizovale prije 27.08.2024.godine
	Aktivnosti prebačene u narednu godinu	3	14%	3 organizacije od 21 (14%) Aktivnosti nastavljene u 2025.godini
Dostupnost informacija	Organizacije bez dostupnih informacija o realizaciji projekta	14	67%	14 organizacija od 21 (67%) nema objava; realizaciju nije moguće potvrditi

6.4.3. Pregled transparentnosti, vidljivosti i realizacije projekata Omladinskih organizacija (2025)

Kategorija	Element praćenja	Broj organizacija	%	Napomena
Osnovni podaci	Datum odobravanja projekata i rok završetka			29.08.2025. – 31.12.2025.
	Ukupan broj odobrenih projekata	22		Ukupan broj projekata odobrenih OO u 2025. godini
Vidljivost aktivnosti	Organizacije koje su imale objave o aktivnostima	3	14%	3 od 22 OO (14%) imale javno dostupne objave o realizaciji aktivnosti
	Organizacije koje nisu imale objave	19	86%	19 od 22 OO (86%) nema javno dostupnih informacija o realizaciji aktivnosti
Vidljivost donatora	Organizacije koje su promovisale Grad Prijedor kao donatora	0	100%	Nijedna omladinska organizacija nije promovisala Grad Prijedor u skladu sa Pravilnikom
Vremenski okvir realizacije	Aktivnosti realizovane u propisanom roku	3	14 %	3 organizacije od 22 (14%) završile aktivnosti u predviđenom roku
Dostupnost informacija	Organizacije bez dostupnih informacija o realizaciji projekta	19	86%	19 organizacija od 22 (86%) nema objava; realizaciju nije moguće potvrditi

6.5. Analiza javno dostupnih informacija o realizaciji projekata

Analiza javno dostupnih informacija o realizaciji projekata finansiranih iz budžeta Grada Prijedor pokazuje neujednačen nivo transparentnosti među korisnicima budžetskih sredstava. Uočljive su značajne razlike u pristupu informisanju javnosti o aktivnostima, utrošku sredstava i postignutim rezultatima.

Manji broj organizacija kontinuirano i sistematično objavljuje informacije o realizovanim aktivnostima, uključujući opis projekata, fotografije sa događaja i izvore finansiranja. Ovakva praksa doprinosi vidljivosti rada organizacija i jača povjerenje javnosti u opravdanost dodijeljenih sredstava.

Drugi dio korisnika objavljuje parcijalne informacije, najčešće u formi kratkih vijesti ili saopštenja, bez detaljnog prikaza ciljeva, rezultata i finansijske strukture projekta. U takvim slučajevima javnost nema potpun uvid u obim realizovanih aktivnosti niti u način utroška sredstava.

Istovremeno, evidentan je i određen broj organizacija za koje nisu dostupni javni podaci o realizaciji projekata finansiranih iz budžeta. Izostanak objava, izvještaja ili bilo kakvih informacija otežava procjenu stvarne implementacije aktivnosti i efekata utrošenih javnih sredstava.

Poseban izazov predstavlja činjenica da ne postoji jasno definisana i sistemska obaveza javne objave narativnih i finansijskih izvještaja korisnika budžetskih sredstava na centralizovanom i lako dostupnom mjestu (npr. web stranica donosioca odluka ili javni registar projekata). U takvom okviru transparentnost zavisi prvenstveno od interne prakse pojedinačnih organizacija, a ne od normativno uređenog sistema odgovornosti.

Sa aspekta dobrog upravljanja javnim finansijama, preporučljivo je uspostaviti obavezu objave završnih narativnih izvještaja, uz jasno definisane minimalne standarde sadržaja (opis realizovanih aktivnosti, ostvareni indikatori, struktura troškova, fotografije i drugi materijal). Time bi se obezbijedio jednak standard transparentnosti za sve korisnike, povećala odgovornost prema javnosti i unaprijedila kontrola namjenskog trošenja budžetskih sredstava.

Analiza javno dostupnih informacija pokazuje različit nivo transparentnosti među korisnicima:

- Manji dio organizacija redovno objavljuje aktivnosti i navode izvore finansiranja
- Dio organizacija objavljuje parcijalne informacije
- Određeni broj nema javno dostupne podatke o realizaciji projekata

Ne postoji sistemska obaveza javne objave narativnih i finansijskih izvještaja, te se dodatno otvara prostor za unapređenje odgovornosti i vidljivosti projekata finansiranih iz javnih sredstava.

7. Ključni sistemski izazovi

Na osnovu provedene analize budžetskih izdvajanja, strukture korisnika i dostupnosti informacija o realizaciji projekata, identifikovani su sljedeći sistemski izazovi koji utiču na transparentnost, predvidivost i efikasnost upravljanja javnim sredstvima Grada Prijedor:

7.1. Oscilacije u budžetskim izdvajanjima

Uočene su varijacije u visini sredstava namijenjenih pojedinim oblastima i kategorijama korisnika u posmatranom periodu. Nedostatak srednjoročnog planskog okvira i jasne budžetske projekcije otežava strateško planiranje organizacija i smanjuje predvidivost finansiranja. Ovakve oscilacije mogu negativno uticati na kontinuitet programa, održivost projekata i stabilnost organizacionog razvoja korisnika sredstava.

7.2. Nedovoljna transparentnost evaluacijskog procesa

Proces ocjenjivanja i odabira projekata nije u potpunosti transparentan u dijelu javne objave metodologije bodovanja, sastava evaluacionih komisija, pojedinačnih ocjena i obrazloženja odluka. Bez jasno dostupnih kriterijuma i rezultata evaluacije, otežana je provjera objektivnosti i jednakog tretmana svih prijavitelja, što može dovesti do percepcije netransparentnosti ili neujednačene primjene pravila.

7.3. Nepostojanje javne baze finansiranih projekata

Trenutno ne postoji centralizovana i sistematizovana javna baza podataka o finansiranim projektima, koja bi sadržavala informacije o korisnicima, iznosima dodijeljenih sredstava, ciljevima projekata, periodu realizacije i postignutim rezultatima. Izostanak takvog registra ograničava mogućnost komparativne analize, praćenja kontinuiteta finansiranja i dugoročnih efekata ulaganja javnih sredstava.

7.4. Nedostatak sistemske evaluacije efekata

Evaluacija se u najvećem broju slučajeva svodi na administrativnu kontrolu namjenskog utroška sredstava, dok analiza stvarnih društvenih efekata (outcome i impact nivo) nije sistemski uređena niti javno prezentovana. Bez mjerenja rezultata i dugoročnih učinaka, nije moguće utvrditi u kojoj mjeri finansirani projekti doprinose razvojnim ciljevima lokalne zajednice.

7.5. Ograničena institucionalizacija principa odgovornosti korisnika sredstava

Princip odgovornosti korisnika budžetskih sredstava nije dovoljno normativno i operativno razrađen. Ne postoje jasno definisani standardi javnog izvještavanja, obavezna vidljivost donatora, niti precizno uređeni mehanizmi sankcionisanja u slučaju neispunjavanja obaveza. U takvom okviru odgovornost se često oslanja na pojedinačnu praksu organizacija, a ne na sistemski uspostavljen model upravljanja i nadzora.

8. Preporuke za unapređenje sistema

U cilju unapređenja transparentnosti, odgovornosti i efikasnosti upravljanja budžetskim sredstvima Grada Prijedor, preporučuje se usvajanje sljedećih mjera:

8.1. Stabilizacija i strateško planiranje budžetskih izdvajanja

- Definirati jasne budžetske prioritete po oblastima (sport, kultura, socijalna zaštita, mediji, mjesne zajednice i dr.),
- Uvesti srednjoročni okvir planiranja finansiranja grantova radi povećanja predvidivosti,
- Precizno razgraničiti institucionalno finansiranje od projektnog sufinansiranja,
- Uspostaviti model programskog budžetiranja sa jasno definisanim ciljevima i očekivanim rezultatima.
- Definiranje načina finansiranja i sufinansiranja projekata uz obavezu pravdanja sredstava cjelokupnog projekta.

8.2. Povećanje transparentnosti evaluacijskog procesa

- Objavljivati cjelokupne bodovne liste sa jasno prikazanim kriterijumima ocjenjivanja,
- Učiniti javno dostupnim metodologiju evaluacije i sastav komisija,
- Objavljivati obrazloženja odluka o dodjeli sredstava,
- Standardizovati evaluacione obrasce kako bi proces bio ujednačen i provjerljiv.

8.3. Uspostavljanje javnog registra finansiranih projekata

- Kreirati centralizovanu i lako dostupnu online bazu finansiranih projekata,
- U registru prikazivati naziv korisnika, iznos sredstava, trajanje projekta, oblast djelovanja i osnovne ciljeve,
- Omogućiti pretragu podataka po godini, korisniku i sektoru,
- Objavljivati podatke u otvorenom formatu radi dodatne analitičke obrade.

8.4. Uvođenje sistemske evaluacije efekata finansiranja

- Definiranje obaveze usklađivanja projektnih aktivnosti sa odobrenim sredstvima i dostavljanje revidiranog prijedloga projekta.
- Propisati obavezu definisanja mjerljivih indikatora u projektnim prijedlozima,
- Uvesti obavezan narativni i finansijski završni izvještaj sa prikazom ostvarenih rezultata,
- Razviti metodologiju praćenja učinaka na nivou rezultata i dugoročnih efekata,
- Periodično provoditi sektorske analize uticaja budžetskih ulaganja.

8.5. Jačanje principa odgovornosti korisnika budžetskih sredstava

- Uspostaviti obavezu javne objave izvještaja o realizaciji projekata,
- Jasno definirati standarde vidljivosti donatora u svim finansiranim aktivnostima,

- Uvesti precizne ugovorne obaveze u pogledu izvještavanja i transparentnosti,
- Definirati korektivne mjere i sankcije u slučaju neispunjavanja ugovornih obaveza,
- Uspostaviti godišnji javni izvještaj o finansiranju organizacija civilnog društva sa pregledom rezultata.

9. Zaključak

Analiza budžetskih izdvajanja i modela finansiranja organizacija civilnog društva na području Grada Prijedor pokazuje da je formalni mehanizam javnih poziva uspostavljen i da se za OCD sektor izdvajaju značajna budžetska sredstva. Time je postavljen institucionalni okvir koji omogućava učešće organizacija u realizaciji aktivnosti od javnog interesa i doprinos razvoju lokalne zajednice.

Istovremeno, provedena analiza ukazuje na potrebu daljeg unapređenja sistema u nekoliko ključnih segmenata: stabilnosti budžetskog planiranja, transparentnosti evaluacionog procesa, javne dostupnosti podataka o finansiranim projektima, sistemskog praćenja efekata ulaganja i jasnijeg definisanja principa odgovornosti korisnika sredstava.

U postojećem modelu evidentna je dominantna usmjerenost na administrativnu raspodjelu sredstava i kontrolu namjenskog trošenja, dok su mehanizmi mjerenja rezultata i dugoročnih društvenih učinaka nedovoljno razvijeni. Bez jasnih indikatora učinka, javno dostupnih evaluacija i centralizovanog registra projekata, nije moguće u potpunosti procijeniti efektivnost budžetskih ulaganja niti osigurati optimalnu raspodjelu sredstava u skladu sa razvojnim prioritetima lokalne zajednice.

Unapređenje sistema finansiranja OCD sektora ne zahtijeva radikalne institucionalne promjene, već dosljednu normativnu doradu postojećih pravilnika, standardizaciju procedura i jačanje prakse javnog izvještavanja. Transparentnost, predvidivost i mjerljivost rezultata predstavljaju tri temeljna principa na kojima bi trebalo graditi budući model finansiranja.

Ova analiza predstavlja argumentovanu osnovu za konstruktivan dijalog sa lokalnim vlastima, sa ciljem unapređenja javnih politika u oblasti finansiranja organizacija civilnog društva. Krajnji cilj nije kritika postojećeg sistema, već njegovo osnaživanje — kako bi javna sredstva bila usmjerena efikasno, odgovorno i u funkciji dugoročnog razvoja civilnog društva i lokalne zajednice u cjelini.

Sadržaj

UVOD	2
1. Svrha i metodologija analize.....	3
2. Pravni okvir finansiranja organizacija civilnog društva.....	5
3. Finansijska analiza budžetskih izdvajanja	7
3.1. Ukupan budžet grada Prijedora	7
4. Analiza mehanizama dodjele sredstava	11
4.1. Transparentnost procedura	11
4.1.1. Analiza procedura za dodjelu sredstava.....	11
4.1.1.1. Analiza načina definisanja prioriternih oblasti za finansiranje OCD	12
4.1.2. Javni pozivi za finansiranje/sufinansiranje projekata.....	13
4.1.2.1. Analiza raspisivanja javnih poziva	13
4.1.2.2. Analiza raspisivanja javnog konkursa za projekte mladih.....	14
4.1.2.3. Sredstva za finansiranje udruženja iz oblasti amaterizma u kulturi.....	15
4.1.2.4. Ocjena i evaluacija projektnih prijedloga.....	15
4.1.2.5. Provedba projekata finansiranih iz budžeta Grada Prijedora – analiza prakse.....	17
4.2. Analiza dodjeljenih sredstva za realizaciju projekata organizacija civilnog društva za period 2023. -2025. godina	18
5. Analiza raspodjele sredstava i kontinuiteta finansiranja.....	19
6. Transparentnost realizacije projekata	20
6.1. Analiza transparentnosti realizacije projekata odobrenih od strane Gradske uprave Prijedor za organizacije civilnog društva u periodu 2023. - 2025. godina	20
6.4.3. Pregled transparentnosti, vidljivosti i realizacije projekata Omladinskih organizacija (2025).....	31
7. Ključni sistemski izazovi	33
7.1. Oscilacije u budžetskim izdvajanjima	33
7.2. Nedovoljna transparentnost evaluacijskog procesa.....	33
7.3. Nepostojanje javne baze finansiranih projekata	33
7.4. Nedostatak sistemske evaluacije efekata	33
7.5. Ograničena institucionalizacija principa odgovornosti korisnika sredstava	33
8. Preporuke za unapređenje sistema.....	34
9. Zaključak	35